

Ekoturizm – Tabiat va Inson Uyg'unligi
Экотуризм – гармония природы и человека

Termiz Iqtisodiyot va Servis universiteti Moliya va turizm kafedrası o'qituvchisi

Avazova Elsevar

sevaravazova6@gmail.com

Shaydulova Sevinch

Termiz Iqtisodiyot va Servis universiteti Moliya va turizm kafedrası Turizm yo'nalishi 2-bosqich talabasi sevincshaydulova@gmail.com

Abstract

This article discusses the essence of ecotourism, its role in the harmony of nature and man, as well as its importance in sustainable development. Ecotourism is aimed at carrying out tourism activities without harming the ecological environment, which, along with bringing economic benefits to the local population, also serves to preserve natural resources. The article also provides the main types of ecotourism, issues of environmental safety and recommendations for its development.

Keywords Ecotourism, sustainable development, ecological tourism, natural resources, harmony of man and nature, green tourism, environmental protection.

Абстрактный

В статье рассматривается сущность экотуризма, его роль в гармонии природы и человека, а также его значение для устойчивого развития. Экотуризм направлен на осуществление туристической деятельности без нанесения вреда экологической среде, что не только приносит экономическую выгоду местному населению, но и способствует сохранению природных ресурсов. В статье также рассматриваются основные виды экологического туризма, вопросы экологической безопасности и рекомендации по его развитию.

Ключевые слова Экотуризм, устойчивое развитие, экологический туризм, природные ресурсы, гармония человека и природы, зеленый туризм, охрана окружающей среды.

Annotatsiya

Mazkur maqolada ekturizmning mohiyati, uning tabiat va inson uyg'unligidagi o'rni, shuningdek, barqaror rivojlanishdagi ahamiyati yoritilgan. Ekturizm ekologik muhitga zarar yetkazmagan holda sayyohlik faoliyatini amalga oshirishga qaratilgan bo'lib, u mahalliy aholiga iqtisodiy foyda keltirish bilan birga, tabiiy resurslarni saqlashga ham xizmat qiladi. Shuningdek, maqolada ekturizmning asosiy turlari, ekologik xavfsizlik masalalari va uni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar Ekturizm, barqaror rivojlanish, ekologik sayyohlik, tabiiy resurslar, inson va tabiat uyg'unligi, yashil turizm, atrof-muhitni muhofaza qilish.

Ekoturizmning barqaror rivojlanishi uchun strategiyalar

Eko-sertifikatlashtirish: Ekoturistik obyektlarni ekologik me'yorlarga mosligini tasdiqlovchi sertifikatlash.

Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish: Quyosh, shamol va suv energiyasidan foydalangan holda energiya ishlab chiqarish.

Atrof-muhitni muhofaza qilish dasturlari: O'rmonlarni tiklash, daryolarni toza saqlash va hayvonot dunyosini himoya qilish.

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

Ekoturistik marshrutlarni rejalashtirish: Tabiiy muhitga zarar yetkazmasdan yo‘nalishlarni belgilash va turist oqimini tartibga solish.

Barqaror ekoturizm mahalliy jamoalarga foyda keltirishi, tabiiy resurslarni saqlashi va uzoq muddatli rivojlanishga xizmat qilishi kerak. Shu sababli, ekoturizm sohasida harakat qilayotgan barcha tomonlar – hukumat, biznes, mahalliy jamoalar va sayyohlar hamkorlikda harakat qilishlari muhim. Ekologik sayyohlik – bu atrof-muhitni asrab-avaylash va mahalliy jamoalarni qo‘llab-quvvatlashga asoslangan turizm turi. U tabiat qo‘ynida mas‘uliyatli va barqaror sayohat qilishni maqsad qilgan. Ekoturizm nafaqat tabiatdan bahramand bo‘lish, balki uni muhofaza qilish va mahalliy aholi farovonligini oshirishga yordam berishni ham o‘z ichiga oladi.

Ekologik sayyohlikning asosiy tamoyillari:

Atrof-muhitga zarar yetkazmaslik – sayyohlik faoliyati ekologik muvozanatni buzmasligi kerak. Mahalliy jamoalarni qo‘llab-quvvatlash – sayyohlik daromadlari mahalliy aholi manfaatiga xizmat qilishi lozim. Tabiiy va madaniy merosni saqlash – tabiiy resurslarni asrash va mahalliy an‘ana hamda urf-odatlarini hurmat qilishi ham zarur. Ekologik sayyohlikning afzalliklari quyidagilardan iborat: Atrof-muhitni asrashga yordam beradi.

Mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishini ta‘minlaydi.

Sayyohlarni ekologik ongli bo‘lishga o‘rgatadi. Sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qiladi.

Ekologik sayyohlik kelajak turizmning muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, u tabiat va inson manfaatlarini uyg‘unlashtirishga qaratilgan. Shu sababli, ekoturizmni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy foyda, balki ekologik barqarorlikni ham ta‘minlaydi.

Yashil turizm – bu atrof-muhitga zarar yetkazmasdan sayohat qilishni targ‘ib qiluvchi turizm turi. U tabiatni muhofaza qilish, ekologik barqarorlikni saqlash va mahalliy jamoalarni qo‘llab-quvvatlashga asoslangan. Yashil turizm ekoturizm va barqaror turizm bilan bog‘liq bo‘lib, ekologik jihatdan toza va mas‘uliyatli sayohat qilishni anglatadi.

Yashil turizm bo‘yicha tavsiyalar:

Plastik mahsulotlardan voz kechish – qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish.

Tabiatni ifloslantirmaslik – chiqindilarni o‘z joyida tashlash va tabiatga zarar yetkazmaslik.

Mahalliy mahsulotlardan foydalanish – mahalliy fermerlar va hunarmandlarni qo‘llab-quvvatlash.

Dunyo rivojlanib borar ekan, insoniyat tabiat bilan uyg‘unlikda yashash muhimligini tobora anglamoqda. Turizmning eng ekologik toza yo‘nalishlaridan biri – ekoturizm aynan shu ehtiyojga javob beradi. Ekoturizm – bu shunchaki sayohat qilish emas, balki tabiatni asrab-avaylash, milliy madaniyat bilan tanishish va mahalliy aholi hayotini yaxshilash imkoniyatidir.

Ekoturizmning Ahamiyati

Hozirgi kunda ekoturizm nafaqat tabiatni muhofaza qilish, balki iqtisodiy imkoniyatlarni yaratishning ham samarali usuli hisoblanadi. Ekoturistik marshrutlar orqali mahalliy aholi o‘zining tabiiy va madaniy merosini saqlab qolish bilan birga, turizm orqali daromad ham topa oladi. Misol uchun, tog‘li hududlarda yashovchi aholi sayyohlarga an‘anaviy hunarmandchilik mahsulotlarini taklif qilishi yoki ularni milliy taomlar bilan mehmon qilishi mumkin.

O‘zbekistonda Ekoturizm Imkoniyatlari

O‘zbekiston tabiiy landshaftlari bilan ekoturizm uchun qulay hududlardan biridir. Quyidagi joylar mamlakatimizning eng yaxshi ekoturistik maskanlari qatoriga kiradi:

Zomin milliy bog‘i – O‘zbekistonning "kichik Shveysariyasi" deb ataluvchi hudud bo‘lib, bu yerda noyob o‘rmonzorlar, tog‘ manzaralari va toza havo sayyohlarni jalb etadi.

Nurata tog‘lari va Aydarko‘l – cho‘l va suv uyg‘unligi ekoturistlarga noyob tajriba taqdim etadi.

Surxondaryo Boysun maskani – qadimiy

madaniyat va tabiatning uyg'unligi sayyohlarni o'ziga jalb qiladi.

Surxondaryo Sangardak sharsharasi-go'zal tabiati ajoyib havosi bilan ajralib turadi oilaviy dam oluvchilar uchun ajoyib tanlov.

Ugom-Chotqol davlat milliy bog'i – tog' turizmi va ekstremal sayohatlar uchun ajoyib joy.

Ekoturizmning Ijtimoiy va Madaniy Foydasi bulardan iborat:

Mahalliy aholining turmush darajasini oshirish – ekoturizm orqali ular xizmat ko'rsatish, hunarmandchilik va an'anaviy taomlar tayyorlash orqali daromad topishi mumkin. An'analarni saqlash – sayyohlar milliy urf-odatlar bilan tanishib, ularni asrashga hissa qo'shishadi.

Ekoturizmga Innovatsion Yondashuvlar

Ekologik mehmonxonalar – Quyosh panellari va yomg'ir suvidan foydalanadigan yashil mehmonxonalar.

Barqaror transport vositalari – Elektromobillar, velosipedlar va piyoda marshrutlar.

O'zbekistonda Ekoturizmni Rivojlantirish Bo'yicha Takliflar

Ekoturizm bo'yicha maxsus sayohat yo'nalishlarini ishlab chiqish.

Mahalliy aholini ekoturistik xizmatlarga o'rgatish.

Ekoturizm festivallarini tashkil qilish masalan, "Ekoturizm Haftaligi"

Ekoturizmning Kelajagi

Ekoturizmning rivojlanishi uchun avvalo barqaror turizm tamoyillariga amal qilish lozim. Bu degani – tabiatga zarar yetkazmaslik, chiqindilarni kamaytirish, mahalliy aholini qo'llab-quvvatlash va sayyohlarga ekologik ongni singdirish.

Agar O'zbekistonda ekoturizmga ko'proq e'tibor berilsa, bu nafaqat turizmni rivojlantiradi, balki tabiiy muhitni asrashga ham katta hissa qo'shadi. Har birimiz tabiat bilan uyg'unlikda yashashga harakat qilsak, kelajak avlodga yanada go'zal va toza dunyoni qoldirishimiz mumkin.

Ekoturizm – bu nafaqat sayohat qilish, balki tabiatni himoya qilish va mahalliy aholiga yordam berish imkoniyatidir. Agar biz sayohat qilayotib, atrof-muhitga e'tiborli bo'lsak, ekoturizm orqali tabiiy va madaniy merosni asrashga hissa qo'shamiz. O'zbekiston tabiiy go'zallikka boy bo'lgani uchun ekoturizm rivojlanishidan katta manfaat ko'rishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Honey, M. (2008). Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? (2nd ed.). Washington, DC: Island Press.
- Ushbu kitob ekoturizmning barqaror rivojlanishi va ijtimoiy ta'siri haqida batafsil ma'lumot beradi.
2. Fennell, D. A. (2020). Ecotourism. Routledge. Ekoturizm asoslari, tamoyillari va amaliyoti haqida fundamental tadqiqot.
3. Weaver, D. B. (2001). The Encyclopedia of Ecotourism. CABI Publishing.
- Dunyo bo'ylab ekoturizm bo'yicha asosiy atamalar, joylar va tajribalar to'plami.
4. UNWTO (United Nations World Tourism Organization). (2023). Ecotourism and Sustainable Tourism Report. Xalqaro sayyohlik tashkiloti tomonidan taqdim etilgan so'nggi tadqiqotlar va statistik ma'lumotlar. (www.unwto.org)
5. O'zbekiston Respublikasi Turizm Qo'mitasi. (2023). O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish strategiyasi. Rasmiy hujjat, unda ekoturizm bo'yicha O'zbekistonning strategik rejasi bayon etilgan.
6. National Geographic. (2022). What is Ecotourism and Why Does it Matter?

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-2

Ekoturizmning ahamiyati va tabiatni saqlashdagi o'рни haqida maqola.
(www.nationalgeographic.com)

7. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. (2022). Ekoturizm bo'limi.

8. BBC Travel. (2023). The Future of Sustainable Travel.

9. "O'zbekiston Ekoturistik Maskanlari" – O'zbekiston Respublikasi Ekologiya qo'mitasi, 2023.

O'zbekistondagi ekoturistik joylar va ularning tavsifi haqida rasmiy hujjat.

10. Yerga hurmat bilan: Ekoturizm tamoyillari va tajribasi. O'zbekiston Ekoturizm Uyushmasi, 2023.
O'zbekistonda ekoturizmni barqaror rivojlantirish bo'yicha mahalliy manba.

